Lietas Nr. C40085216
Lietas arhīva Nr. CA-0040-17/5

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Liepājā 2017.gada 25.janvārī

Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija
šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese B.Ķeire
tiesneši L.Kraule un J.Mauliņa
ar sekretāri E.Mazo piedaloties atbildētāja pilnvarotajam pārstāvim /pers. E/

izskatīja atklātā tiesas sēdē apelācijas kārtībā civillietu biedrības "Latvijas transporta līdzekļu apdrošināšanas birojs" prasībā pret /pers. F/ par zaudējumu piedziņu sakarā ar biedrības "Latvijas transporta līdzekļu apdrošināšanas birojs" apelācijas sūdzību par Ventspils tiesas 2016.gada 21.septembra spriedumu

Tiesas sēdē tiesas kolēģija

k o n s t a t ē j a :

biedrība "Latvijas transporta līdzekļu apdrošināšanas birojs" (turpmāk tekstā Prasītājs) cēlis prasību pret /pers. F/ (turpmāk tekstā Atbildētājs) par zaudējumu EUR 3970,75 un likumisko procentu EUR 352,53 apmērā piedziņu, norādot, ka 2008.gada 16.oktobrī noticis ceļu satiksmes negadījums (turpmāk tekstā CSNg), kurā iesaistīts Atbildētājam piederošais transporta līdzeklis NISSAN SUNNY ar valsts reģistrācijas numura zīmi /TL numurs/, kuru vadījis /pers. H/ (turpmāk tekstā Trešā persona). Par CSNg izraisītāju atzīta trešā persona, kurš vadījis Atbildētājam piederošo automašīnu un kuras īpašnieks nebija apdrošinājis savu civiltiesisko atbildību. Prasība pamatota uz Civillikuma (turpmāk tekstā CL) 1759., 1779., 1784.pantu, Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likumu (turpmāk tekstā OCTA likums) 51.panta trešās daļas 1.punktu.

Ar Ventspils tiesas 2016.gada 21.septembra spriedumu prasība noraidīta.

Pirmās instances tiesa spriedumā konstatējusi, ka lietā esošais 2008.gada 28.jūlija automašīnas patapinājuma līgums nav apstrīdēts un no tā izriet, ka Atbildētājs kā patapinājuma devējs ir patapinājis trešajai personai kā patapinājuma ņēmējam sev piederošo automašīnu, kura iesaistīta CSNg. Pieņemot to lietošanā, trešā persona ir uzņēmusies visu atbildību, tai skaitā par auto nodrošināšanu un lietošanu ar derīgu obligātās civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas polisi, šis līgums bijis spēkā līdz trešās personas attiecību pārtraukšanai ar SIA "HART auto".

Pirmās instances tiesa ir norādījusi, ka Atbildētājam nosūtītajos 2006.gada 26.novembra brīdinājumā un 2014.gada 25.septembra pirmstiesas brīdinājumā pats Prasītājs ir norādījis, ka CSNg brīdī transporta līdzekli NISSAN SUNNY vadījusi trešā persona, nevis transporta līdzekļa īpašnieks - Atbildētājs.

Tiesa atsaukusies uz CSNg brīdi spēkā esošā OCTA likuma 3.panta pirmo daļu, kas noteica, ka obligātās apdrošināšanas objekts ir transportlīdzekļa īpašnieka vai tiesīgā lietotāja civiltiesiskā atbildība par ceļu satiksmes negadījumā nodarīto zaudējumu trešajai personai. Šī panta otrā daļa noteica, ka īpašnieka civiltiesisko par katru ceļu satiksmē lietoto transportlīdzekli apdrošina ikviens transportlīdzekļa īpašnieks, noslēdzot attiecīgo apdrošināšanas līgumu. Ja īpašnieks nodevis lietošanā citai personai transportlīdzekli, par kuru nav noslēgts apdrošināšanas līgums vai transportlīdzekļa lietošanas laikā ir beidzies apdrošināšanas līguma termiņš, apdrošināšanas līgumu īpašnieka vārdā slēdz transportlīdzekļa tiesīgais lietotājs. Apdrošināšanas pienākuma nav tiesīgajam lietotājam, kas ir darba tiesiskajās vai dienesta attiecībās.

Tiesa ir atsaukusies arī uz OCTA likuma 1.panta 14) apakšpunktu, kas nosaka, ka transportlīdzekļa tiesīgais lietotājs ir fiziska vai juridiska persona, kura nav transportlīdzekļa īpašnieks, bet uz pilnvaras, īres līguma vai cita tiesiska pamata lieto transportlīdzekli ceļu satiksmē.

Pirmās instances tiesa pievienojusies judikatūrā un tiesu praksē paustajam viedoklim par to, ka saskaņā ar OCTA likuma 41.panta otrās daļas 1.punktu Prasītājam ir divas alternatīvas: regresa prasību var celt vai nu pret transportlīdzekļa īpašnieku vai tiesīgo lietotāju, ja nav apdrošināta transportlīdzekļu vadītāju civiltiesiskā atbildība.

Noraidot prasību, pirmās instances tiesa spriedumā ir atsaukusies uz plašo tiesu praksi līdzīga rakstura lietās, uz Augstākās tiesas Civillietu departamenta spriedumiem un judikatūru, atzīstot, ka lietā nav strīda par to, ka CSNg transportlīdzekli vadījusi trešā persona lietā, kurai bija pienākums Atbildētāja vārdā noslēgt apdrošināšanas līgumu. Tiesa, atzīstot, ka prasība nav celta pret īsto atbildētāju, uzskatījusi, ka nav pamata sīkāk analizēt Atbildētāja iebildumus par prasības būtību.

Par šo spriedumu Prasītājs iesniedzis apelācijas sūdzību, nepiekrītot pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai šādu iemeslu dēļ:

1. tiesa kļūdaini secinājusi, ka Prasītājs nepamatoti cēlis prasību pret transportlīdzekļa īpašnieku, jo viņam nebija pienākums apdrošināt savu civiltiesisko atbildību, līdz ar to viņam nav jāatbild par nodarītajiem zaudējumiem CSNg;
2. uzskata, ka tiesa nepareizi iztulkojusi OCTA likuma normas, nav izvērtējusi tās kopsakarā ar CL un Ceļu satiksmes likuma normām, kā arī šāds secinājums ir klajā pretrunā ar direktīvas regulējumu, kas ir OCTA likuma pamatā;
3. civiltiesiskā atbildība par CSNg izraisīšanu iestājas nevis tāpēc, ka ir pārkāpts apdrošināšanas pienākums, bet par to, ka ar transportlīdzekli izraisīta ceļu satiksmes negadījuma rezultātā ir nodarīti zaudējumi citām personām;
4. OCTA likuma 41.panta otrās daļas 1.punktā teikts, ka Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs ir tiesīgs iesniegt regresa prasību pret ceļu satiksmes negadījumā zaudējumu nodarījušā transportlīdzekļa īpašnieku vai - transportlīdzekļa līzinga gadījumā - līzinga ņēmēju, ja tas nav apdrošinājis īpašnieka civiltiesisko atbildību, vai pret šā transportlīdzekļa tiesīgo lietotāju;
5. saskaņā ar Padomes 1983.gada 30.decembra Otrās direktīvas 84/5/EEK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz

transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas preambulas sestajā, septītajā un astotajā apsvērumā ir noteiktas Prasītāja tiesības pildīt uzdevumu, lai cietušais saņemtu atlīdzību, nevis pats īstenotu zaudējumu piedziņas procesu;

6. saskaņā ar Ceļu satiksmes likuma 44.panta otro daļu par transportlīdzekļa ekspluatācijas rezultātā nodarīto zaudējumu atbild transportlīdzekļa īpašnieks vai valdītājs; nav iesniegti pierādījumi īpašnieka atbrīvošanai no atbildības, savukārt minētās tiesību normas trešā daļa paredz, ja transportlīdzekļa turētājs atrodas prombūtnē (ārpus valsts robežām), nav zināma viņa dzīvesvieta, vai pilnīga zaudējumu piedziņa no viņa nav iespējama, par zaudējumu atbild transportlīdzekļa īpašnieks;
7. transportlīdzekļa tiesīgā lietotāja - trešās personas atrašanās vieta nav zināma, likumā paredzētā kārtībā nav iespējas atgūt zaudējumus no viņa, tāpēc zaudējumu atlīdzināšanas pienākums iestājas Atbildētājam;
8. Prasītājs kritiski vērtē Atbildētāja puses iesniegto patapinājuma līgumu, pēc Prasītāju ieskata, tas ticis noformēts pēc CSNg, ar mērķi izvairīties no atbildības, CSNg iesaistītā transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesiskās atbildības apdrošināšana nebija veikta kopš 2007.gada 8.novembra;
9. Apelators atsaucies uz LR Augstākas tiesas Senāta Civillietu departamenta 2013.gada 25.novembra spriedumu lietā Nr.SKC-616/2013 par to, ka saskaņā ar OCTA likuma 41.panta otrās daļas 1.punkta izriet, ka par vienlīdz atbildīgiem par izmaksātās apdrošināšanas atlīdzības summas segšanu Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojam ir gan transportlīdzekļa īpašnieks, kurš nav apdrošinājis savu civiltiesisko atbildību, gan tā tiesīgais lietotājs, šāda nostāja pausta arī vairākos citos zemāka līmeņa tiesu spriedumos.

Lūdz prasību apmierināt.

Atbildētāja pilnvarotais pārstāvis iesniedzis paskaidrojumus uz apelācijas sūdzību, norādot, ka nepiekrīt apelācijas sūdzībā norādītajiem argumentiem, pirmās instances tiesas spriedumu uzskata par likumīgu un pamatotu, uztur spēkā paskaidrojumus, kurus iesniedzis par prasību. Paskaidrojumos norādīts, ka, piekrītot atsevišķām Prasītāja puses atziņām, Atbildētāja pilnvarotais pārstāvis nepiekrīt tam, ka Ventspils tiesa būtu nepareizi interpretējusi materiālo tiesību normas kontekstā interpretācijā ar direktīvas regulējumu.

Apelācijas sūdzība nesatur objektīvus apsvērumus tās apmierināšanai, daļa no tās ir pirmās instances tiesas sprieduma atreferējums. Lietā nav strīda, ka Atbildētājs ir CSNg iesaistītā transportlīdzekļa īpašnieks un trešā persona tās vadītājs CSNg laikā. Starp pusēm ir strīds par to, kuram ir pienākums atlīdzināt nodarītos zaudējumus īpašniekam vai tiesīgajam lietotājam. Prasītājs nosūtījis divas pretenzijas ar analoģisku tekstu gan Atbildētājam, gan trešajai personai kā tiesīgajam valdītājam. Uz trešās personas statusu šajā lietā norāda OCTA likuma 1.panta 14.apakšpunkts. OCTA likuma 3.panta otrā daļa paredz īpašnieka civiltiesisko atbildību par katru ceļa satiksmē lietoto transportlīdzekli, noslēdzot attiecīgu līgumu. Ja īpašnieks transporta līdzekli nodevis lietošanā citai personai, apdrošināšanas līgumu īpašnieka vārdā slēdz transporta līdzekļa tiesiskais lietotājs.

Prasītājs, ceļot prasību pret Atbildētāju, nav ņēmis vērā, ka Ceļu satiksmes likuma 44.panta otrā un trešā daļa nosaka, ka par transportlīdzekļa ekspluatācijas rezultātā nodarīto zaudējumu atbild transportlīdzekļa īpašnieks vai valdītājs(..). Gadījumos, kad transportlīdzeklis ir nodots turētājam, par nodarītajiem zaudējumiem atbild turētājs, ja viņš nav vienojies ar īpašnieku par citādu zaudējumu segšanas kārtību. Prasītājam bija zināms, ka 2008.gada 16.oktobrī pastāvēja rakstveida vienošanās (līgums) par transportlīdzekļa valdījuma un lietošanas kārtību, kurā tika ietverta arī transportlīdzekļa faktiskā valdītāja (lietotāja) trešās personas lietā atbildība un pienākums neekspluatēt transportlīdzekli bez spēkā esošas transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas polises, un pienākums viņam kā faktiskajam lietotājam nodrošināt tās esamību un apdrošināšanas prēmijas savlaicīgu samaksu.

Nav vērā ņemami apelācijas sūdzībā norādītie iebildumi par vienošanās noslēgšanas apstākļiem, jo prasība par šīs vienošanās atzīšanu par spēkā neesošu vai tās izslēgšanu no pierādījumiem nav celta.

Atbildētāja puse nepiekrīt Prasītājam attiecībā uz Ceļu satiksmes likuma 44.panta otrās daļas interpretāciju, jo jautājums par to, vai ir iespējama pilnīga zaudējumu piedziņa no transportlīdzekļa turētāja ir izpildu tiesvedības procesuālais jautājums, vispirms jāpastāv spriedumam, ar kuru zaudējumi no šīs personas piedzīti un tikai tad, ja tas noteikts tiesas spriedumā, iestājas transportlīdzekļa īpašnieka pienākums atlīdzināt piedzītos zaudējumus. Lietā nav pierādījumu, ka trešā persona būtu atstājis valsti, viņam ir deklarēta dzīves vieta Latvijas Republikas teritorijā, neierašanās uz tiesas sēdi un paskaidrojumu nesniegšana ir procesuāls pārkāpums, bet reizē arī savu subjektīvo tiesību izmantošanas veids, kas neliecina, ka nav zināma šīs personas dzīves vieta iespējamās prasības celšanas brīdī.

Pirmās instances tiesa spriedumā ir pareizi norādījusi, ka Prasītājs ar pretenzijām vērsās gan pret Atbildētāju, gan trešo personu un Prasītājs ir rīkojies nekonsekventi, jo, atbildot uz pirmo pretenziju, Atbildētājs uzreiz norādījis uz pastāvošo vienošanos.

Tiesas sēdē Prasītāja pilnvarotais pārstāvis neieradās, neierašanās iemeslus tiesai nepaziņoja. Par tiesas sēdi ir paziņots likumā noteiktā kārtībā gan pašam Prasītājam, gan pilnvarotajam pārstāvim SIA "Julianus Inkasso Latvija".

Tiesas kolēģija uzskata, ka Prasītājs nav ieradies uz tiesas sēdi bez attaisnojošiem iemesliem, nepastāvot CPL 209. un 210.pantā noteiktajiem lietas atlikšanas pamatiem, apelācijas sūdzība izskatāma bez apelācijas sūdzības iesniedzēja pilnvarotā pārstāvja piedalīšanās.

Tiesas sēdē Atbildētāja pilnvarotais pārstāvis prasību neatzina, uzturēja spēkā paskaidrojumus, kas sniegti pirmās instances tiesai un apelācijas instances tiesai uz apelācijas sūdzību, un lūdz ņemt vērā šajos paskaidrojumos minētos argumentus. Pirmās instances tiesas spriedumu uzskata par likumīgu un pamatotu.

Noklausījusies Atbildētāja pilnvarotā pārstāvja paskaidrojumus, iepazinusies ar apelācijas sūdzības argumentiem, rakstveida pierādījumiem, tiesas kolēģija uzskata, ka prasība ir noraidāma.

Kā redzams no rakstveida pierādījumiem - izziņas par CSNg, 2008.gada 16.oktobrī plkst.10:45 noticis ceļu satiksmes negadījums - sadursme starp Atbildētājam piederošo transportlīdzekli NISSAN SUNNY ar valsts reģistrācijas numura zīmi /TL numurs/, ko vadījis /pers. M/ Trešā persona lietā un transportlīdzekli /TL marka/ 118 ar valsts reģistrācijas numura zīmi /TL numurs/, kuras īpašnieks ir SIA "DNB NORD LĪZINGS", kuru vadījis /pers. O/, par vainīgu CSNg izraisīšanā atzīta trešā persona lietā, kurš sodīts administratīvi. No šīs izziņas redzams, ka transportlīdzeklis NISSAN SUNNY ar valsts reģistrācijas numura zīmi /TL numurs/ ceļu satiksmē lietots bez civiltiesiskās apdrošināšanas (lietas 11.lapa).

No rakstveida pierādījuma lietā redzams, ka 2008.gada 28.jūlijā noslēgts transportlīdzekļa NISSAN SUNNY ar valsts reģistrācijas numura zīmi /TL numurs/ patapinājuma līgums, pēc kura patapinājuma devējs - Atbildētājs un patapinājuma ņēmējs ir trešā persona lietā (lietas 88.lapa). Līguma 2.4.punktā trešā persona uzņēmusies atbildību par visiem zaudējumiem, kas radīti trešām personām lietojot šo transportlīdzekli vai neizpildot šī līguma saistības, savukārt 3.punktā puses vienojušās, ka patapinājuma ņēmējs patstāvīgi veic visus Latvijas Republikas likumos un citos normatīvajos aktos paredzētos maksājumus, kas varētu rasties sakarā ar šī līguma izpildi, 5.punktā minēts arī trešās personas pienākums patstāvīgi segt apdrošināšanas izdevumus.

Līgums nav apstrīdēts, tāpēc apelācijas sūdzības arguments par to, ka tas varētu būt noslēgts pēc CSNg, ir vērtējams kritiski, pierādījumus šādam savam apgalvojumam apelācijas sūdzības iesniedzējs nav pievienojis.

Šādos apstākļos tiesas kolēģija atzīst, ka trešā persona lietoja Atbildētājam piederošo transportlīdzekli uz tiesiska pamata.

Pirmās instances tiesa ir pareizi un pamatoti atsaukusies uz CSNg brīdī spēkā esošā OCTA likuma 3.panta pirmo daļu, kas noteica, ka obligātās apdrošināšanas objekts ir transportlīdzekļa īpašnieka vai tiesīgā lietotāja civiltiesiskā atbildība par ceļu satiksmes negadījumā nodarīto zaudējumu trešajai personai. Šī panta otrā daļa noteica, ka īpašnieka civiltiesisko apdrošināšanu par katru ceļu satiksmē lietoto transportlīdzekli apdrošina ikviens transportlīdzekļa īpašnieks, noslēdzot attiecīgo apdrošināšanas līgumu. Ja īpašnieks nodevis lietošanā citai personai transportlīdzekli, par kuru nav noslēgts apdrošināšanas līgums vai transportlīdzekļa lietošanas laikā ir beidzies apdrošināšanas līguma termiņš, apdrošināšanas līgumu īpašnieka vārdā slēdz transportlīdzekļa tiesīgais lietotājs. Apdrošināšanas pienākuma nav tiesīgajam lietotājam, kas ir darba tiesiskajās vai dienesta attiecībās.

Tiesa spriedumā ir atsaukusies arī uz OCTA likuma 1.panta 14) apakšpunktu, kas nosaka, ka transportlīdzekļa tiesīgais lietotājs ir fiziska vai juridiska persona, kura nav transportlīdzekļa īpašnieks, bet uz pilnvaras, īres līguma vai cita tiesiska pamata lieto transportlīdzekli ceļu satiksmē.

Judikatūrā un tiesu praksē ir nostiprinājies viedoklis par to, ka saskaņā ar OCTA likuma 41.panta otrās daļas 1.punktu, Prasītājam ir divas alternatīvas: ja nav apdrošināta transportlīdzekļu vadītāju civiltiesiskā atbildība, regresa prasību var celt vai nu pret transportlīdzekļa īpašnieku vai tiesīgo lietotāju.

Prasītājam bija zināms, ka 2008.gada 16.oktobrī pastāvēja rakstveida vienošanās(līgums) par transportlīdzekļa valdījuma un lietošanas kārtību, kurā ietverta transportlīdzekļa faktiskā lietotāja - trešās personas atbildība un pienākums neekspluatēt transportlīdzekli bez spēkā esošas transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas polises un pienākums viņam kā faktiskajam lietotājam nodrošināt tās esamību un apdrošināšanas prēmijas savlaicīgu samaksu. Par šo apstākli Prasītāju ir informējis Atbildētājs, atsaucoties uz viņam adresēto pretenziju.

Pirmās instances tiesa pareizi spriedumā ir atsaukusies arī uz Ceļu satiksmes likuma 44.panta otro un trešo daļu par to, ka par transportlīdzekļa ekspluatācijas rezultātā nodarīto zaudējumu atbild transportlīdzekļa īpašnieks vai valdītājs(..). Gadījumos, kad transportlīdzeklis ir nodots turētājam, par nodarītajiem zaudējumiem atbild turētājs, ja viņš nav vienojies ar īpašnieku par citādu zaudējumu segšanas kārtību.

Nepamatots ir Prasītāja arguments, ka pret tiesīgo lietotāju nav iespējams celt prasību viņa prombūtnes dēļ, trešā persona ir deklarējusi dzīves vietu Latvijā/adrese//adrese/ (lietas 99.lapa) un, ielūkojoties attiecīgā reģistrā, tiesas kolēģija konstatēja, kas tas noticis 2016.gada 18.aprīlī.

Noraidot prasību, pirmās instances tiesa spriedumā ir atsaukusies uz plašo tiesu praksi līdzīga rakstura lietās, uz Augstākās tiesas Civillietu departamenta spriedumiem un judikatūru, atzīstot, ka lietā nav strīda par to, ka CSNg transportlīdzekli vadījusi trešā persona lietā, kurai bija pienākums Atbildētāja vārdā noslēgt apdrošināšanas līgumu un, atzīstot, ka prasība nav celta pret īsto atbildētāju, prasību ir noraidījusi.

Tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa pareizi ir novērtējusi lietas faktiskos apstākļus un pierādījumus, devusi tiem pareizu juridisku novērtējumu, spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tāpēc saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.panta piekto daļu tiesas kolēģija pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma argumentācijai.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 40.panta pirmo daļu no Prasītāja par labu valstij piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par pavēstu piegādāšanu EUR 9,95. Vadoties no Civilprocesa likuma 8., 97., 193., 430., 432., 434.pantu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a:

noraidīt Biedrības "Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" prasību pret /pers. F/ par zaudējumu EUR 3970,75 un likumisko procentu EUR 352,53 piedziņu.

Piedzīt no Biedrības "Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs", reģ.Nr.40008084453, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus par pavēstu piegādāšanu EUR 9,95(deviņi *euro* un deviņdesmit pieci *centi*).

Noteikt Biedrībai "Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" sprieduma labprātīgai izpildei desmit dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt trīsdesmit dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas - **2017.gada 8.februāra** Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Kurzemes apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese B.Ķeire

Tiesnese L.Kraule

Tiesnese J.Mauliņa